

บทคัดย่อ

การนำเข้าและการส่งออกสินค้าส่วนใหญ่ของประเทศไทยนิยมกระทำด้วยวิธีการขนส่งทางทะเล อันส่งผลให้กิจการพาณิชย์นาวีของประเทศไทยมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น และในปัจจุบันประเทศไทยต้องการที่จะพัฒนากิจการพาณิชย์นาวีของประเทศให้มีความรู้ทัน และเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ แต่ประเทศไทยเองกลับยังไม่มีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการพาณิชย์นาวีอย่างครบถ้วนสมบูรณ์และเป็นระบบ ซึ่งยังไม่สามารถทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจพาณิชย์นาวีทุกฝ่ายได้ว่าหากมีข้อพิพาทเกิดขึ้น กฎหมายพาณิชย์นาวีของประเทศไทยจะสามารถคุ้มครองได้เป็นธรรมเหมาะสมหรือไม่ นอกจากนี้กฎหมายพาณิชย์นาวีของประเทศไทยที่มีการบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันมีไม่เพียงพอรองรับกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากกิจการพาณิชย์นาวีแล้ว กฎหมายพาณิชย์นาวีของประเทศไทยยังได้กระจายแยกกันอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือประชาชนทั่วไปยากต่อการเข้าถึงกฎหมาย เพราะฉะนั้นการแก้ไข เพิ่มเติมและปรับปรุงกฎหมายพาณิชย์นาวีของประเทศไทยให้มีหลักเกณฑ์รายละเอียดที่ครบถ้วน เป็นระบบระเบียบ จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการส่งเสริมกิจการพาณิชย์นาวีของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีกฎหมายพาณิชย์นาวีที่ได้ตราไว้ในรูปแบบพระราชบัญญัติเพียง 12 ฉบับเท่านั้น ซึ่งจากการศึกษาสามารถสรุปปัญหากฎหมายพาณิชย์นาวีของประเทศไทยในปัจจุบันได้ 4 ประการ ดังนี้

1. กฎหมายพาณิชย์นาวีของประเทศไทยยังขาดหลักเกณฑ์หรือบทบัญญัติเฉพาะเรื่องที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อจะนำมาใช้บังคับและรองรับกับข้อพิพาทในเรื่องนั้น ๆ ที่เกิดขึ้น การที่กฎหมายพาณิชย์นาวีของประเทศไทยยังขาดหลักเกณฑ์เฉพาะในเรื่องนั้น ๆ ทำให้ศาลไทยมีแนวทางในการหาทางออกที่แตกต่างกันออกไป ทำให้เกิดความสับสนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้น
2. ประเทศไทยเป็นประเทศที่ไม่มีวัฒนธรรมหรือพื้นฐานทางด้านพาณิชย์นาวี จึงมีส่วนทำให้กิจการพาณิชย์นาวีของประเทศไทยไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร เมื่อเกิดมีปัญหาใด ๆ ขึ้น ทำให้ประเทศไทยไม่มีจารีตประเพณีหรือแนวปฏิบัติทางการค้าทางทะเลที่จะนำมาปรับใช้แก้ปัญหาได้นั้นได้อย่างเหมาะสม
3. กฎหมายและระเบียบปฏิบัติทางด้านพาณิชย์นาวีของประเทศไทยไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการพาณิชย์นาวี และมีความแตกต่างจากมาตรฐานสากล

4. กฎหมายพาณิชย์นาวีในเรื่องเดียวกันที่มีการบังคับใช้อยู่กระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ และบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องเดียวกันนั้นเองได้มีความขัดแย้งไม่สอดคล้องกันอีกด้วย

สำหรับกฎหมายพาณิชย์นาวีของต่างประเทศพบว่ามีปรากฏอยู่ด้วยกัน 2 รูปแบบ ได้แก่ กฎหมายพาณิชย์นาวีที่รวบรวมอยู่ในรูปแบบประมวลกฎหมาย ซึ่งมีประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายพาณิชย์นาวี เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศสวีเดน เป็นต้น กับกฎหมายพาณิชย์นาวีที่ได้ตราขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรในรูปแบบกฎหมายรายฉบับ ซึ่งมีประเทศที่ใช้กฎหมายพาณิชย์นาวีในรูปแบบนี้ เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศฝรั่งเศส เป็นต้น และจากการศึกษาพบว่า ประเทศที่ไม่ได้มีกฎหมายพาณิชย์นาวีในรูปแบบประมวลกฎหมาย แต่มีการออกกฎหมายพาณิชย์นาวีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นรายฉบับนั้นส่วนใหญ่แล้วในอดีตเป็นประเทศมหาอำนาจมีอิทธิพลมากในการเดินเรือหรือเป็นประเทศที่เคยเป็นเมืองอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจ ซึ่งประเทศเหล่านี้มีประสบการณ์ ความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการเดินเรือทะเลหรือการพาณิชย์นาวี ก่อให้เกิดการสังสมจารีตประเพณีด้านพาณิชย์นาวีมานาน จึงทำให้น่าหลักจารีตประเพณีปฏิบัติมาปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ จนหลักกฎหมายพาณิชย์นาวีดังกล่าวได้กลายมาเป็นหลักกฎหมายพาณิชย์นาวีของประเทศเหล่านั้นในปัจจุบัน แต่สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่ไม่มีวัฒนธรรมหรือจารีตประเพณีทางด้านพาณิชย์นาวีประกอบกับกฎหมายพาณิชย์นาวีของประเทศไทยมีปัญหาดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ดังนั้น การออกกฎหมายพาณิชย์นาวีในเรื่องต่าง ๆ ให้ครบถ้วนและนำมาจัดรวบรวมทำขึ้นเป็นประมวลกฎหมาย เพื่อความชัดเจนแน่นอนของบทบัญญัติแห่งกฎหมายพาณิชย์นาวีและเพื่อความสะดวกแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการพาณิชย์นาวีทุกด้านในการเข้าถึงกฎหมายนั้นมีความจำเป็นและมีความเหมาะสมสำหรับประเทศไทยมากกว่า ทั้งนี้ เพื่อวางหลักเกณฑ์ หลักปฏิบัติ แนววัฒนธรรมหรือจารีตประเพณีทางด้านพาณิชย์นาวีที่ประเทศไทยไม่มีอยู่ได้

จากการศึกษาทำให้ผู้เขียนมีความเห็นว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหากฎหมายพาณิชย์นาวีของประเทศไทยในระยะยาวเพื่อให้มีการพัฒนาและมีความสะดวกในการบังคับใช้กฎหมายนั้น ในขั้นต้นควรที่จะสนับสนุนให้มีการรวบรวมบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพาณิชย์นาวีในเรื่องเดียวกันเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อที่จะนำไปสู่การแก้ไข เพิ่มเติม ปรับปรุง กฎหมายพาณิชย์นาวีของประเทศไทยให้มีความครบถ้วน จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่การจัดทำประมวลกฎหมายพาณิชย์นาวีต่อไปในอนาคต